

Zanim zaczniesz

Moduł 1 Selfie, lekcje 1-3

Wysyłanie selfie nieznanemu osobie

Zgromadzone w sieci dane łatwo wykorzystać w złej wierze, dlatego wysyłanie własnego zdjęcia obcym lub mało znanym osobom może wiązać się z ryzykiem nielegalnego użycia lub raniącego nadużycia. Wysyłając zdjęcie obcej czy dopiero co poznanej osobie, nie mamy żadnej pewności, w jaki sposób zostanie użyte. Może na tym ucierpieć dobrostan emocjonalny osób wysyłających selfie, ich bezpieczeństwo lub dobra osobiste, np. prawo do dysponowania własnym wizerunkiem.

Animacja „Selfie” nie dotyczy tzw. sextingu, czyli wysyłania wiadomości o treściach odnoszących się do sfery seksualnej, natomiast dla bardziej zaawansowanej grupy starszych uczennic i uczniów możesz omówić także niebezpieczeństwa płynące z sextingu i wysyłania nagich selfie.

Więcej wiedzy dostarczą np. materiały Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę z zakresu komunikacji i bezpieczeństwa w sieci: https://www.edukacja.fdds.pl/?search=filtruj&option=com_szkolenia&optrs=1&criteria=&blotem=26.

Moduł 2 Flejmy, lekcje 4-6

Informacja zwrotna FUKO

Komunikowanie informacji zwrotnej w modelu FUKO to jeden ze sposobów bezpiecznego i nieinwazyjnego mówienia o swoich przeżyciach, potrzebach i oczekiwaniach w sytuacji, kiedy jakieś zachowanie nam przeszkadza i chcemy je zatrzymać. Sprawdza się w sytuacjach, kiedy ktoś narusza nasze granice lub sprawia przykrość komuś innemu. Zakłada, że ktoś może nie wiedzieć, że jego/jej zachowanie nam przeszkadza, jest raniące lub nas niepokoi. Można w takiej sytuacji powiedzieć krótko np. „Stop!” lub „Przestań!” itp. Jeśli jednak chcemy, aby ktoś, kto sprawia nam przykrość, dowiedział się, jaki jest nasz odbiór tej sytuacji i zrozumiał nasz punkt widzenia, można użyć modelu FUKO.

O informacji zwrotnej w modelu FUKO i jej wykorzystywaniu w kontekście edukacji antydyskryminacyjnej dowiesz się więcej z podręcznika *Edukacja antydyskryminacyjna. Podręcznik trenerski*, pod red. M. Branki i D. Cieślukowskiej, Stowarzyszenie Willa Decjusza, Kraków 2010 (str. 126–127): https://rownosc.info/media/uploads/edukacja_antydyskr.pdf.

Moduł 3 Hejt, lekcje 7-9

Stereotypy, uprzedzenia, dyskryminacja

Stereotypy to potoczne i upraszczające, niesprawiedliwe przekonania na temat różnych grup społecznych (kobiet, mężczyzn, osób hetero- i homoseksualnych, osób różnych narodowości, religii itp.). Są przekazywane społecznie i sprawiają, że wydaje nam się, że „wiemy” coś o różnych osobach – ale ta „wiedza” nie musi pokrywać się z rzeczywistością. Przekonania te dotyczą tego, co osoby te robią, czego nie robią, jak się zachowują, czego nie umieją, jakie „są” („dziewczyny nie grają w piłkę i nie znają się na matematyce”, „każda dziewczyna, która gra w piłkę, to lesbijka”, „chłopaki umieją grać w piłkę i mają ściśle umysł”, „każdy chłopak, który płacze, to gej” itp.).

Uprzedzenia to nastawienia emocjonalne bazujące na tych stereotypach (np. niechęć, nienawiść). Mogą przejawiać się w działaniach, np. negatywnych komentarzach, w tym w tzw. hejcie w internecie. Gorsze traktowanie kogoś ze względu na przynależność do jakiejś grupy społecznej, co do której rozpowszechnione są stereotypy i uprzedzenia, to dyskryminacja.

Animacja „Hejt” porusza kwestię hejtu w internecie, z którym spotykają się uczennice i uczniowie – jako jego sprawczynie/sprawcy, odbiorczynie/odbiorcy i jego świadkinie/świadkowie. Treścią tego hejtu w animacji są uprzedzenia związane z płcią (seksistowskie) i uprzedzenia związane z nieheteroseksualną orientacją seksualną (homofobia). Animacja „Hejt” nie mówi nam, że Kasia jest albo nie jest lesbijką. Dlatego w dyskusji z uczennicami i uczniami nie chodzi o przekaz, że Kasia nie jest lesbijką i dlatego wyzwiska Janka były niesprawiedliwe. Przedmiotem dyskusji powinno być to, że nikt nie ma prawa obrażać drugiej osoby, w tym także odwołując się do rzeczywistej lub domniemanej orientacji.

Wyzwiska „ty pedale”, „ty lesbo”, „co za gej z ciebie!” często padają na szkolnych korytarzach, dlatego ta lekcja może stać się dobrym punktem wyjścia do dyskusji o obrażaniu i uprzedzeniach nie tylko w sieci.

Więcej materiałów edukacyjnych i scenariuszy lekcji dotyczących hejtu, mowy nienawiści, stereotypów, uprzedzeń i dyskryminacji znajdziesz np. na stronie: <http://www.mowanienawisci.info/sekcja/materialy-dla-edukatorow/>.

Więcej o stereotypach, uprzedzeniach i dyskryminacji w szkole znajdziesz w publikacjach Towarzystwa Edukacji Antydyskryminacyjnej: *Wielka nieobecna. O edukacji antydyskryminacyjnej w systemie edukacji formalnej*, pod red. M. Abramowicz, Towarzystwo Edukacji Antydyskryminacyjnej, Warszawa 2011: http://www.tea.org.pl/userfiles/file/Wielka_nieobecna_raport.pdf, *Dyskryminacja w szkole – obecność nieusprawiedliwiona. O budowaniu edukacji antydyskryminacyjnej w systemie edukacji formalnej w Polsce*, pod red. K. Gawlicz, P. Rudnickiego i M. Starnawskiego, Towarzystwo Edukacji Antydyskryminacyjnej, Warszawa 2015: http://www.tea.org.pl/userfiles/raporty/raport_tea_dyskryminacja_w_szkole.pdf, *Edukacja antydyskryminacyjna. Ostatni dzwonek*, pod red. M. Chusteckiej, E. Kielak i M. Rawłuszko, Towarzystwo Edukacji Antydyskryminacyjnej, Warszawa 2016: http://www.tea.org.pl/userfiles/raporty/tea_raport_www_final.pdf, *Dyskryminacja i równe traktowanie – najważniejsze pojęcia i definicje*, Fundacja na rzecz Różnorodności Społecznej, Warszawa 2015: http://ffrs.org.pl/wp-content/uploads/FRS_Broszura_Definicje-dysk_www.pdf.

Moduł 4 Bójki na niby, lekcje 10-12

Rola świadka

Antek – jeden z bohaterów animacji „Bójki na niby” – widzi, jak jego brat zmusza do „zabawy” swojego kolegę wbrew jego woli, naruszając jego granice cielesne. Antek jest świadkiem tej sceny, decyduje się zareagować, zastanawia się też, czy nie podjąć dalszych działań (poinformować wujka o niepokojących zachowaniach Olka). Rola świadka/świadkini jest kluczowa dla powstrzymania dyskryminacji czy przemocy. To często właśnie świadek/świadkini (w przeciwieństwie do osoby, która doświadcza dyskryminacji i znajduje się pod ogromną presją, w stresie) znajduje się w bezpieczniejszej pozycji i ma moc, by przeciwstawić się osobie, która dyskryminuje lub dopuszcza się przemocy, świadek/świadkini może przerwać niepożądaną sytuację i/lub też zapobiec jej w przyszłości. Pracując z młodzieżą, warto podkreślać odpowiedzialność, jaka spoczywa na osobach postronnych. To, że nie przykładamy rąk do przemocy, ale biernie się jej przyglądamy, daje społeczne przyzwolenie na jej trwanie. Wachlarz możliwych reakcji jest szeroki (od komentarza, włączenia się w sytuację, przez bezpośrednią interwencję, zwrócenie się o pomoc do dorosłego, po zaalarmowanie odpowiedniej instytucji). W ostatecznym rozrachunku każda reakcja na dyskryminację czy przemoc jest lepsza niż brak reakcji.

Więcej o roli świadka/świadkini i potędze reagowania znajdziesz w podręczniku *Edukacja antydyskryminacyjna. Podręcznik trenerski*, pod red. M. Branki i D. Cieślakowskiej, Stowarzyszenie Willa Decjusza, Kraków 2010 (str. 120–122): https://rownosc.info/media/uploads/edukacja_antydyskr.pdf.

Moduł 5 Włamanie, lekcje 13-15

Włamanie/fraping

W animacji „Włamanie” bohaterki chcą żartować z koleżanki i podając się za nią, nieprzyjemnie komentują na jej profilu zachowanie nauczycielki. Wejście na czyjś profil na Facebooku i wstawienie tam śmiesznego obrazka czy zabawnego komentarza bez wiedzy osoby, do której profil należy, jest dość popularnym zjawiskiem, szczególnie wśród dzieci i młodzieży. Ma to najczęściej wymiar żartu, jest to jednak *de facto* podszycie się pod inną osobę, „kradzież tożsamości” – poważne naruszenie prywatności. W języku polskim nie funkcjonuje jedno określenie dla tego działania, natomiast w języku angielskim używane jest sformułowanie „fraping”, które oddaje powagę tego naruszenia – jest to zbitka litery „F” jak Facebook i „rape” – gwałt.

Więcej wiedzy dostarczą np. materiały Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę z zakresu komunikacji i bezpieczeństwa w sieci: https://www.edukacja.fdds.pl/?search=filtruj&option=com_szkolenia&optprs=1&criteria=&blotem=26.

Moduł 6 Poza grupą, lekcje 16-18 Mikronierówności i mikroafirmacje

Bardzo często nieprzyjemne i raniące zachowania wobec danej osoby mają z pozoru błahy charakter. Bywają trudne do uchwycenia i nazwania. W animacji „Poza grupą” jeden z chłopców staje się przedmiotem docinków i żartów swoich kolegów, w efekcie czuje się coraz bardziej wykluczony z gry, aż wreszcie w ogóle rezygnuje z udziału we wspólnej zabawie. Przyczyną są mikronierówności, których doświadczył ze strony rówieśników. Profesorka Mary Rowe zbadała i opisała zjawisko wszechobecnych mikroprzekazów – werbalnych i niewerbalnych sygnałów (gestów, zachowań, słów/zwrotów...), które ludzie wysyłają do siebie nawzajem, komunikując się na co dzień. „Mikro” – ponieważ są drobne i subtelne, ale ich wpływ na osobę, której dotyczą, może być ogromny. Wyróżniamy dwa rodzaje mikroprzekazów: mikronierówności, które mogą odgrywać znaczącą rolę w wykluczaniu, dyskryminacji i mikroafirmacji, które mogą służyć przeciwdziałaniu dyskryminacji, wzmacnianiu osób.

Koniecznym jest zapoznanie się z cechami i konsekwencjami mikronierówności i mikroafirmacji, opisanymi np. w podręczniku *Edukacja antydyskryminacyjna. Podręcznik trenerski*, pod red. M. Branki i D. Cieślukowskiej, Stowarzyszenie Willa Decjusza, Kraków 2010 (str. 88–92): https://rownosc.info/media/uploads/edukacja_antydyskr.pdf.